

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, štiri leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvc. večerne številke po 4 nvc.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvc. Izven Trsta po 1 nvc. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon str. 870.

4 nvc.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročila s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Moim piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzovjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 17. V večerji seji odseka za preosnovo § 14 so se izrekli vsi govorniki proti sedanjemu besedilu istega. Dzieduszycki je predlagal, da se ustanovi stalen odsek obeh zbornic. Posl. Kaiser, Kramar in Šuklje so zahtevali, da se ta § odpravi. Posl. grof Haugwitz je zahteval tudi spremembo pravilnika. Dipauli je predlagal boljše besedilo §, glasom katerega bi imelo državno sodišče odločevati o potrebi uporabe tega §.

Dunaj 17. Cesar je sprejel danes v Budimpešti členu avstr. kvotne deputacije pl. Jaworskega in dra. Kathreina. »Neue Freie Presse« pripisuje tej avdičeni veliki politično važnost, češ, da je cesar hotel imenovanima razložiti menenje krone o obnem pol. položaju.

Dunaj 17. (Zbornica poslancev.) Po razpravi o odpravi časniškega kolka so razpravljali o obtožbi ministerstva Thun. Foreher je vprašal, zakaj se še ni predložil začasni proračun in zakaj je predsednik sprejel neko češko prošnjo v zapisnik. Predsednik je odgovoril, da pride proračun morda že na dnevni red prih. seje, čeških peticij sprejemati pa opravilnik ne zabranjuje. Prihodnja seja bo v torek.

Budimpešta 17. Ogorska kvotna deputacija je pisala avstrijski, naj imenuje številko izpod 35, na podlagi katere bi se nadalje razpravljalo. Po ponovnih sejah so konstatirali v zaključni seji ob 9. uri zvečer, da se niso mogli zjediniti glede kvotne številke.

Večina členov avstr. deputacije odpotuje jutri na Dunaj, istotako grof Clary in pl. Kniazolucki.

Rim 17. (Komora.) Minister-predsednik Pelloux je predložil kraljev dekret glede političnih naredeb, da se isti spremeni v zakon ter prosil, da se predloga izroči zbornični pisarni.

Pariz 17. Minister-predsednik Waldeck-Rousseau je prosil odsek za pomiloščenje, naj sprejme v amnistijo tudi obsojence, ki so v zvezi z Dreyfusovo pravdo, kakor Zola, Henry in Picquart. Neki senator je zahteval isto glede zarotnikov. Minister-predsednik je izjavil, da sedaj za to ni pravi čas. Odložili so sklepanje.

Vojna v južni Afriki.

London 17. »Reuters« javlja iz Laureneo Marqueza: Dne 14. t. m. so Boerci ves dan obstreljali Ladysmith. V sredo so ponovili streljanje iz vseh topov. Mesto gori na več mestih.

London 17. »Daily Telegraph« javlja, da znaša zguba Angležev z vlaka, ki se je vozil na rekognosciranje, 50 mož Dublinskih fizilirjev in 40 mož Durbanskih pešcev. »Daily Mail« pravi, da je vseh ranjenih in pogrešanih vojakov 100.

Sprememba na namestništvu v Trstu?

V »Naši Slogi« čitamo nastopna, jako umestna izvajanja:

Iz dunajskih novin je tudi v italijanske novine Primorja prešla vest, da e. kr. namestnik v Trstu odstopi, da bo imenovan namestnikom v Gradeu in da na njegovo mesto pride bivši minister za trgovino, baron Dipauli.

Mi ne vemo sicer, koliko je resnice na tej vesti, no, rekli bi vendar, da se gosp. grof Goëss ne čuti presrečnega v Trstu.

Dospevši iz Bukovine, je mislil, da ljudi in odnosi bolje pozna, nego jih poznava resnici. Brzkone je došel sem res z dobro voljo, da bi zadoščal svoji težki dolžnosti in da pomiri duhove, do skrajnosti razburjene po nesrečni vladovini Rinaldinijevi, grenkega spomina. Gospod grof uvideva danes brez dvoma tudi sam, da ni dorasel pretežki nalogi, katero bo pravi namestnik Njeg. Veličanstva moral rešiti v Primorju. Gospod grof Goëss je v polni meri zadovoljil manjšino prebivalstva v Primorju, kar mu italijanski listi tudi priznavajo. Oni ga brez obotavljanja in z zavidno odkritostjo uvrščajo mej italijanske namestnike Primorja. On je to zaslužil v polni meri, ker je za italijanstvo Primorja storil več, nego bi bil storil kateri si bodi člen italijanske liberalne stranke. S te strani mu Italijani morejo torej podati najodličnejše spričevalo in največo pohvalo. No, kraj vseh teh odlikovanj in javnih priznanj, grof Goëss vendar ni povsem srečen v Trstu. Prevaril se je v nadi, da izvede ono, kar njegovi neposredni predniki niso hoteli izvesti.

Ugibanje onih listov torej ni brez podlage, ko pišejo, da grof Goëss želi zapustiti namestniško stolico v Trstu ter zasesti ono v Gradeu, ki je brez dvoma prijetnejša in mehkejša. Drugo vprašanje pa je seveda, da-li se je bivši namestnik štajerski in sedanj minister-predsednik, grof Clary, popolnoma odpovedal stolici v Gradeu, kajti brzkone je mislil na to, da bi se še mogel vrniti v Gradeu kakor namestnik.

O odstopu grofa Goëssa se torej za sedaj ne more resno govoriti. Morda se tudi bavijo s tem v visokih krogih, no, nam navadnim ljudem ni znano nič natančnejšega o tem. Ali recimo, da se sprememba v osebi namestnika res pripravlja, pa se moramo vprašati: na kako stališče bi se v tem slučaju morali postaviti narodna stranka in nje prvaki na Dunaju? Naše menenje v tem pogledu je kratko in jasno, in je: da nam ni prav čisto nič do spremembe jedne osebe!! Tu bi trebalo **popolne spremembe nesrečnega vladajočega zistema**, ki nas tlači in uničuje!! Taka sprememba pa more priti le po spremembi osrednje vlade. Na Dunaju mora nastopiti ministerstvo, ki bo znalo in hotelo državne temeljne zakone izvesti do skrajne točke, osobito pa enakopravnost vseh narodov te polovice monarhije: v šoli, v cerkvi, v uradih in v javnem življenju sploh. Dokler se bodo na Dunaju držali zastarelega in krivičnega ustavovernega zistema nemških strank, dotlej tudi za nas v Primorju ne more priti bolje, pa naj pride Peter ali Pavel na namestniško stolico v Trstu.

In naj grof Goëss tudi res odstopi že sedaj in naj ob sedanjem zistemu pride tudi druga oseba na njegovo mesto, morali bi vsekako storiti vse možno, da z namestnikom odstopijo tudi nekateri njegovi svetovalci! Med istimi je namreč tudi takih, ki bi tudi na strani najpravičnejšega namestnika ne mogli in ne hoteli braniti ali zastopati načela jezikovne enakopravnosti v Primorju. Naj bo namestnik kdor si bodi, oni bodo vsikdar za Nemea in za Italijana poprej, nego za Hrvata ali Slovenca. Mnogo

in mnogo bi lahko povedali o njih, ali se nočemo izpostavljati nevarnosti konfiskacije. Pa čemu tudi? Naši poslanci poznajo, kakor mi, to gospodo in njihovo delovanje, in vedo, kaj jim je storiti!

Javni shod

političnega društva »Edinost« v Rojanu
dne 12. novembra 1899.

(Dalje.)

Občinska uprava v Trstu.

Gospod dr. Rybář je nadaljeval:

V vseh tridesetih letih, kar razne komisije hodijo in se vozijo študirat o bodočem vodovodu, niso dosegli ničesar drugega, nego da so občino slednjič zapleli v velikansko pravdo.

Občina je bila namreč naročila italijanskemu inženjerju Duceattiju — tukaj v Avstriji namreč nimamo inženjerjev! (Veselost.) — naj napravi nekak načrt za vodovod. Ko je mož izgotovil ta naročeni načrt, je mestna uprava, ne vem iz kakega vzroka, zavrgla istega. Menda je imela zopet tista družba »Aurisina« svoje prste vmes.

Potem je občina izdelovanje načrtov izročila inženjerju Smrekarju iz Stuttgarta na Nemškem, ter naložila občinskemu tehničnemu uradu, da stvar študira.

Ko je bil načrt gotov, elaborat tehničnega urada, se je inž. Duceattiju zdelo čudno, da je bila ideja, na kateri sloni novi načrt, za las podobna isti misli, katero je bil on porabil poprej v svojem odbitem načrtu!!! Pomislite le! Ako se je med obrtniki ali rokodelci pripetilo kaj takega, da je kdo porabil kako iznajdbo drugega, pravijo, da je — ukradel misel. O občini seveda to ne velja! (Veselost.)

Duceati pa ni molčal, ampak — ne bodi len — je tožil občino, ker je vzela njegovo misel iz načrta, ter jo porabila za svojo misel v novem načrtu, in občina je bila, kakor vam je znano, obsojena, da mora inž. Duceattiju plačati okolo 30.000 gld. odškodnine.

To edino so torej dosegli po tolikem naporu, da moramo plačati 30.000 gld., vode pa še danes nimamo! (Pojavi ogorčenja.)

Potem so prišli mestni tehniki na drugo, »vse porazujočo« misel. Začeli so kopati pri sv. Ivanu kanal, ki naj bi dovajal vodo ter so srečno dosegli, da je voda odtekla po tem kanalu Bog ve kam. Torej so srečno pritali tako daleč, da tudi sv. Ivančani, ki so imeli vodo poprej, je sedaj nimajo več, mesto pa tudi ne. Seveda tudi ti ljudje ne molčijo, ampak tožijo občino, ker jim je vzela vodo in občina bo morala zopet plačati odškodnino. To je zopet drugi uspeh in druga »korist« od tolikih študij.

Imeli so tudi komisijo, kateri je bila naloga pospeševati rešenje vprašanja o vodovodu. A ker se ni mogla zlagati z delegacijo, se je ta komisija razšla. Nedavno pa je imel mestni svet zopet eno pametno misel, to namreč, da treba bivšo vodovodno komisijo zopet oživiti. In to so tudi storili. Ali edini mož, ki je v mestnem svetu tehnično izobražen, ki kaj ume o takih stvareh, dr. Gairinger, se je branil vstopiti v to komisijo. Ko pa niso odjenjali ter ga vendar-le izvolili v odsek, je dejal: Dobro, če že prav hočete po vsej sili, po imenu

bom notri, sicer pa ne računite nikar na kako sodelovanje od moje strani.

A vse to bi ne bilo nič, ko bi ti gospodje z svojim denarjem tako gospodarili. Vsakdo dela z svojim imetjem, kar hoče. Pri nas pa imamo § 92. mestnega statuta (ces. patet od dne 12. aprila 1850.), kateri pravi, da je občinski svet odgovoren za to, kar dela, in če zanemarja kako opravilo, ki mu je naloženo, ima vlada dolžnost, da kontrolira občinski svet.

Tu se je dovolilo najetje posojila 12 milijonov gld. A naša vlada gleda mirno tako gospodarstvo mestne uprave. Ne briga se za to, da morajo davkoplačevalci tolike davke plačevati za stvari, ki niso potrebne ali pa celo škodljive. Vlada bi imela dolžnost, skrbeti za davkoplačevalce, a te dolžnosti, kakor vidimo, ona ne izvršuje. (Frenetično ploskanje.)

Naši poslanci so uvideli naposled, da v tem občinskem svetu, kakor je sestavljen sedaj, kjer vlada samo ona stranka, ki dela, kar hoče, ne morejo opraviti ničesar, in zato so izstopili iz mestnega sveta.

Mi jim moramo biti hvaležni na tem koraku. Sicer bi se jim kedaj moglo očitati, da so to tudi oni pomagali, ko se je na tak nezaslišan način trošil občinski denar.

Vem, da so nekateri okoličani drugega menenja. Ti pravijo: To je vse res, da občina razmetuje denar. Pa naj le trošijo; mi imamo tudi korist od tega: mi delamo na tlaku, na stavbah, mi služimo na občini mnogo denarja.

Jaz vprašam: mar bi ne bilo takih del tudi potem, ako bi imeli drugače sestavljen mestni svet, mar bi isti ne zidal istotako in dajal dela okoličanom?! Mesto se razvija in mora delati in zidati neprenehoma. Če bi ne imeli tega občinskega sveta, ampak drugega, boljšega, bilo bi še več in več zaslužka, kajti nov pametnejši občinski svet bi imel več denarja, ker ga ne bi trošil za nepotrebne stvari. (Tako je!)

Se na neko tako nepotrebno stvar moram opozoriti.

Iz proračuna za leto 1899. je razvidno, da troši občina nad 48.000 gld. na leto za občinski gimnazij in 57.000 gld. za občinsko realko, torej skupaj nad 100.000 gld. za ti občinski učilišči.

Vi mi boste morda oporekali: Mar ni potrebno, da imamo šole, da se izobrazuje mladina?! Res je, tudi jaz sem tega menenja. Ali kar se tega gimnazija tiče, vas moram opozoriti, da je vlada že večkrat ponudila občini, da bi država prevzela ta gimnazij v svoje roke ter da ga hoče vzdržati na svoje troške. Občina bi se torej lahko razbremenila. Mar mislite, da so hoteli vsprejeti to ponudbo?! Kaj še! Oni nočejo tega zavoda dati iz rok, ker se boje, da bi potem, čim bi zavod prešel v državno oskrb, ne mogli več vzgajati mladine v takem duhu, kakor se to godi sedaj: da ne bo tam več toliko hvalili Viktorja Emanuela, toliko nabirali za društva »Dante Alighieri« in »Lega Nazionale«, kakor se to godi sedaj med abiturijenti tega zavoda. (Klic: Nabirajo v lirah!) Bojijo se torej, kakor rečeno, da bi se mladina ne vzgajala več v radikalnem laškem duhu, kakor sedaj; zato trosijo 100.000 gld. na leto, katere bi lahko porabili za kako drugo koristno stvar.

Ako mi torej pravimo, da je današnje občinsko gospodarstvo škodljivo, imamo gotovo prav. Če bi občinska uprava prišla v prave roke, bi imeli okoličani še več zaslužka, ker bi se denar ne trošil za nepotrebne stvari: ker z našim denarjem ne bi podpirali ponesrečencev na Italijanskem in ranjencev v Afriki. (Pride še.)

Politični pregled.

TRST 18. novembra 1899.

K položaju. Ali res krizlja? Ali je grof Clary res uvidel, da ni možno vladati parlamentarno, hkratu preziraje parlamentarna načela?! Ali je res uvidel, da taka vlada, ki postavlja parlamentarno načelo na glavo, zahtevaje, da se večina mora v vsem pokoriti manjšini — da taka vlada ne more vladati — parlamentarno?! Grof Clary pa hoče vladati parlamentarno! Ali grof Clary res uvideva, da je najbolje, da — gre?! Včeraj se je bila raznesla celó govornica, da je grof Clary že podal svojo demisijo. Govornica pa je navstala vsled

dejstva, da sta bila vitez Javorski in dr. Kathrein v Budimpešti pozvana pred cesarja.

Zelo verjetno je sicer, da je monarh v prvi vrsti govoril o pogajanjih kvotnih deputacij, ali »Neue Freie Presse« je uverjena, da se je pretresalo tudi politično položeno. Rečeni list hoče kovati za-se kapital, rekši, da je monarh hotel rečena voditelja desnice opozoriti na to, da večina nima le pravice, ampak tudi dolžnosti. Gotovo je tako, in ako je monarh tudi res rekel tako, je izrekel le neomajljivo resnico. Židovskemu listu pa moramo povedati, da od večine je smeti zahtevati spoštovanje dolžnosti še le potem, ko so se priznale tudi nje pravice! Jedna prvih pravic vsake parlamentarne večine pa je, **da je vlada vzeta iz nje srede!**

Ali se sedanji večini priznavajo nje pravice? In ali se jej priznava nje glavna, le-kar omenjena pravica?! Grof Clary mora vedeti odgovor, saj je že obstanek Claryjevega ministerstva dokaz, da se ne priznavajo! V drugič mora torej krona posezati vmes, da popravlja, kar ruši to neokretno ministerstvo. V par tednih se cesar že v drugič obrača do desnice. Kaj je vredno tako ministerstvo, ki vsaki hip potrebuje podpore krone, mesto da bi ono pokrivalo krono, kakor veleva duh konstitucionalizma?! Tudi »Neue Fr. Presse« meni malodušno, da je sicer možno, da ta korak krone povspeši parlamentarno delovanje, da pa je jako dvomljivo, da bi se situacija ugodneje zasukala za grofa Claryja! — »Information« trdi, da je bil Javorski pozvan v Budimpešto zato, ker se je cesar hotel obvestiti o mišljenju in željah desnice!

Državni zbor. (Zbornica poslancev.) Včeraj je bil drugi slučaj v tem zasedanju prorokovanega prepovedanja našega parlamentarizma, obljubljenega dela za vzpostavljenje normalnih odnosov, in zopetnega zidarja vsega onega, kar so predniki g. grofa Claryja baje podrli: včeraj je bil drugi slučaj v teh tednih, da je zbornica sklenila nekaj zaželjenega, koristnega in pametnega. Ali v obeh slučajih je bila prav predmeta taka, da bi hoteli videti poslance, ki bi si upal glasovati proti! V enem in drugem slučaju je bila vladna predloga, ki je bila vsprejeta, ali ponavljamo, da je bila prav predmeta taka, ki je silila poslance, da so pritrdili, iz česar sledi, da Claryjev kabinet nima prav nobene pravice, da bi v teh glasovanjih videl kakov izraz zaupanja do njega samega. Nedavno so vsprejeli načrte zakona za podeljevanje pomoči iz državnih sredstev onim krajem, ki trpé bedo vsled elementarnih nezgod. V glasovanju za tako predlogo je pa le čin dolžnega človekoljubja, usmiljenja do trpečega sočloveka, ne pa kakega priznanja vlade, ki je slučajno ne krmilu. Včeraj pa je zbornica votirala zakon, s katerim se odpravljajo časniški in koledarski kolek. To pa je tudi čin človekoljubja in usmiljenja do onih širokih siromašnejših slojev, katerim je trdosrčni fiskus dosedaj podraževal in dosledno tudi krtil ne le sredstva za izobražbo, ampak tudi orožje za borbo za svoje stanovske koristi in politične pravice.

Tudi tega glasovanja zbornice ne sme ministerstvo Claryjevo pisati v knjigo svojih aktiv. Potrebno je, da se konstatuje to, kajti oficijozni peveci bodo gotovo videli v tem povod za veličastne himne grofu Claryju. — Dobro je povdaril poročevalce Kozlovski, da odprava časniškega kolka ustvari podlago zdravemu novinstvu. Britko morda, a vendar le resnico je izgovoril knez Dziedušiecki, da porotna sodišča v nekaterih krajih še niso zdrela. Kar naravnost moremo trditi tudi mi, da tržaška porota tudi ni še zdrela, vsaj ne za sodbo o političnih deliktih, oziroma o zasebnih tožbah radi žaljenja časti, ker se ti porotniki le preradi dajejo voditi od strankarskih ozirov in se ne morejo povspeti do potrebne višine objektivnosti. Grof Dziedušiecki je precej ostro napadal grofa Claryja, istako tudi nemški konservativce Eltz.

V razpravi o predlogih za obtožbo ministerstva Thunovega sta poslanca Hoffmann in Funke utemeljevala obtožbo, očitaje rečenemu ministerstvu, da je zlorabilo § 14. Nota bene, to sta člena iste levece, ki bruha sedaj svoj strup na kontrolno komisijo za državne dolge, ker noče dovoliti, da bi se na podlagi istega — § 14. izdalo okroglih 59 milijonov goldinarčkov. Seveda: prejšnji ministerški predsednik je bil grof Thun, sedanjemu pa je ime grof Clary. Prvi ni hotel odpraviti jezikovnih

naredb, drugi pa jih je — in še kako!! Se spremembo na vladi se seveda spreminja tudi levičarsko menenje o nišvednosti § 14.

Pod zaključek se je bilo še malo praske mej levičarji in predsednikom. Za razmerje mej leveco in grofom Claryjem je značilno, da so levičarji odkrito nastopili kakor zaščitniki grofa Claryja, zahtevaje, naj predsednik hitro postavi proračunski provizorij na dnevni red in reši tako njih varvaneja jedne velike skrbi. Seveda, grofu Claryju teče voda v grlo.

Drugi povod praski je bil, ker je predsednik tudi neko češki sestavljeno peticijo dal uvrstiti v zapisnik. Predsednik pa je zavrnil levičarje prav odločno, rekš, da smatra za čin pravičnosti, ako se tudi nemškega jezika neveščim nudi prilika, da morejo v svojem jeziku ulagati peticije. Desnica je vikarno ploskala tem besedam, leveca pa je viharo ropotala proti — pravici. Seja je bila zaključena.

Domače vesti.

God sv. Elizabete bo jutri, dne 19. t. m. Dan spomina na blagopokojno cesarico našo. Z bolestjo v srečo smo se spominjali danes na to — mučenico z cesarsko krono na glavi. Ker pa je jutri nedelja, je odredilo ministerstvo, da se je šolska mladina danes udeležila sv. maše-zadušnice za dušni pokoj blagopokojne cesarice.

Slava Strossmayerju! Danes je minolo 50 let, odkar je uradna »Wiener Zeitung« objavila imenovanje mladega dvornega kapelana, dra. Josipa Jurija Strossmayerja škofom v Djakovaru. Pol stoletja na stolici škofovski, pol stoletja pastirovanja, pol stoletja od Boga blagoslovljenega delovanja Bogu v čast in narodu v korist in slavo! Res redek dogodek. Mi si dovoljujemo malo varijacijo besed v »Obzoru«, ko pravimo, da je danes ves slovanski svet zbran v duhu okolo velikega biskupa, da mu poklada tribut neomejene ljubezni. Čuvaj sam Bog tega velikega duha. — Z živim zadovoljstvom beležimo, da sta češki in poljski klub v parlamentu na Dunaju službeno čestitala Strossmayerju. Tudi ta prilika kaže, kako se tesneje in tesneje sklepajo vezi, ki spajajo čustvovanje Slovanov.

Slovenke pozor! Prejeli smo in objavljamo: Leta in leta že nabira tržaška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda za božičnico. A to nabiranje postaja čim dalje težavnejše, sosebno radi mnogostevilnih drugih potrebnih in manje potrebnih nabiranj. Tem težavnejše je pa letos, ko so v časopisih jeli spodkopavati ugled družbe. Da bi vendar vsakdo stokrat premislil, predno kaj zapiše in pošlje v javnost. Da je tudi v tej družbi marsikaj, kar ni najbolje, kdo bi prigovarjal temu?! Moj Bog, kje pa ni poleg zdravega jedra tudi slabega, bodisi v javnem, bodisi v zasebnem življenju?! Tudi naša družba je človeško delo, a kar prihaja iz rok človeka, vse je nepopolno! Res je, da moderni realizem hoče razkrivati vse rane, pregledati vse temne kote. Ali pa smejo vsi, vse vedeti? Menim, da ne, ker to gotovo ne bi koristilo večini. A koliko škoduje to naši družbi, ve le tisti, ki ima posla z ljudmi, posebno pa s takimi, ki so le slučajno tu pa tam ujeli kako frazo, kak migljaj. Dovolj! Ogenj je v strehi in nezaupanje raste in se širi. Pa tudi takih je, ki preže, kje bi našli kak izgovor, da bi jim ne trebalo — kaj dati! Kako dobro došla je takim ljudem vsaka senea, ki je padla na naše naprave, bodisi po pravici ali krivici! Posebno priljubljen greh pa so mej nami osebnosti, kakor da bi res bila stvar in oseba eno in isto!

V tem splošnem kaosu pokažimo vsaj me ženske, da smo nad osebnostimi! Pokažimo, da ljubimo družbo danes, kakor smo jo ljubili prvi dan njenega obstanka. Ne trgajmo te svete vezi, ki spaja vse sloje naše male Slovenije! Zedinimo in združimo se raje tem tesneje v močno falango! In v naši sredini čuvajmo in negujmo prekornostno družbo sv. Cirila in Metoda!

Posebno zdaj bodimo zložne, ko se začne običajno nabiranje za božičnico. Pomislimo, da je okoli 500 otrok, ki so skoro vsi potrebni obuvata ali obleke. Priskočijo naj nam na pomoč vse zavedne žene v okolici in na deželi, vsaka v svojem krogu naj nabira prispevkov za božičnico! Vsaki dar, naj si bodi še tako mal, bo dobro došel! Pošilja

se blagajničarici, gospici Mankočevi, via Fontana Trst.

Mnogo je tudi taceh, ki bi radi kaj dali, pa ne prihajajo z nobenim v dotiko, ali pa niso dovolj poučeni o stvari. Da se temu nedostatku odpomore, napravi ženska podružnica **tri domače veselice v »Slovanski čitalnici«** z igro in petjem.

Prva domača zabava bo v torek dne 21. t. m. ob 5. uri pop. Na tej bodo peli peveci bratovščine sv. Cirila in Metoda, a diletantje društva »Slava« iz sv. Marije Magdalene spodnje uprizore igro **»Dva gospoda, jeden sluga«**.

Druga domača zabava bo **6. decembra** t. j. na sv. Miklavž pop. z nastopom sv. Miklavža in sv. Ivanskih diletantov.

Tretja domača zabava bo **prvega januarja** se sodelovanjem diletantov »Velesile« iz Škledja.

Natančneje programe objavimo v »Edinosti«, posebnih vabil ne bomo razpošiljali. Zato je dolžnost rodoljubom, da o stvari obveščajo eden drugega in tako pripomorejo k povoljnemu vspehu našim podjetjem.

Jutri bo v Barkovljah v »Narodnem domu« lepa veselica društva »Adrija«. Mej drugimi točkami mnogovrstnega programa bosti narodni slovenski pesmi »Jaz pa pojdem na Gorenjsko« in »Na Gorenjskem je fletno«, kateri je krasno harmonizoval pokojni skladatelj Pirnat. Uprizori se tudi spevoigra »Vinska poskušnja«. Kdor se hoče jutri prijetno zabavati, pridi le v Barkovlje! Začetek ob 5. uri.

Uniforme mestne straže tržaške. Kakor vestnim kronistom nam je zabeležiti o tem predmetu sledeče govornice:

Jedni govoré, da ni bilo e. kr. namestništvo v Trstu ono, ki je protestovalo proti italijansko-vojaškimi uniformam mestne straže, ampak vlada sosednjega kraljevstva sama da je storila takó, potem tuk. konsulat italijanskega. Italijanski častniki da so se namreč čutili žaljene in so se pritožili proti zlorabi njih častne suknje, oziroma proti temu, da tržaški magistrat stavi njih — ofeirje — tako rekoč v eno vrsto z — občinskimi policaji.

Druga verzija glasi drugače in tolmači prepoved tako, da so se krojači — zmotili za en gumb.

Znano je namreč, da je na vojaških oblekah določeno tudi število gumbov. Da bi bil nekak razloček med sukno italijanskih artiljerijskih častnikov in tržaških italijanskih stražarjev, so predložili svoječasno za uniforme poslednjih — en gumb manj, nego jih imajo italijanski ofeirji.

Krojačev patrijotizem — iredentarski namreč — ali pa tistih, ki so mu naročili delo, je šel za korak dalje ter prišel še tisti gumb, tako, da sedaj ni prav nobenega razločka med eno in drugo obleko. Tako da so hoteli prevariti slavno oblast. A ta je znala dobro šteti, pogodila je, da so krojači utihotali po en gumb več na vsaki suknji in je prepovedala — vse gumbé!

Italijanskim častnikom pa moramo dati prav. Saj je opravičeno, da se mimo tržaških občinskih stražarjev smejo oni odlikovati vsaj z jednim gumbom več! Mar so se mestni stražarji tržaški kedaj bili pri Aba Garimi v Afriki?! Kdor zna tako — teči, zasluži že en gumb več.

Za nas je vsekako zanimivo konstatirati, da avstrijski patrijotizem v Trstu visi na niti, s katero je prišit — sedmi gumb!

Iz sv. Ivana nam pišejo: Tukajšnji rodoljubi se pridno pripravljajo, da tudi letos, kakor vsako leto, priredé »Miklavžev večer« in sicer v nedeljo dne 3. decembra pop. Vse kaže, da bo letošnji Miklavžev nastop jako imeniten. Pa o tem pozneje enkrat. Za danes opozarjamo samo slovenske matere, naj gotovo pripeljejo svoje otroke ter jim napravijo nedolžno veselje.

Saj nam dogodki detinskih let ostajajo neizbrisni v spominu in nas spremljajo liki svitile zvezde na temnem potu življenja našega.

Resnica sli na dan! Predvečerjem se je pred okrožnim sodiščem v Celji vršila razprava proti Slovencu, solicatorju g. Bovhu, katerega je državno pravdnštvo tožilo radi tega, ker se je o znanih kanibalskih dogodkih v Celju branil z revolverjem. Tožen je bil, da je o tem ranil nekoga te žaka Grabiča. Branitelj Bovhe, g. dr. Dečko, pa je dokazal se svojimi prepričevalnimi in povsem logičnimi izjavami, da je Bovha rabil revolver, ker je

bil v skrajni nevarnosti za svoje življenje. V kakih zadregah za argumente in dokaze so bili celo sodni izvedenci, zdravniki — Nemei zvevda, ki so hoteli Bovho potlačiti priča dejstvo, da je eden njih rekel na pr., da je bil telovnik »ranjenega« Grabiča iz »krhke in elastične snovi«. Elastično in krhko hkratu! Dotični German naj kar hitro vzame patent na to svojo iznajdbo! Morda iznajde tudi snov, ki bo mokra in suha hkratu!

Solicator Bovha je bil popolnoma rešen obtožbe. Sedaj pa se le spomnimo, kaj vse so nemški listi pisali o njem, kako so ga slikali kakor tip slovenskega divjaka! Kako so prav ta dogodek z Bovho peklensko izkoriščali, opisujé celjske dogodke! Koliko smradu se prav radi tega dogodka navalili ne le na Bovho, ampak na ves slovenski narod! Kako so našemu narodu kratili dobro ime pred svetom, a sedaj je sodna razprava dokazala, če je kdo trpel krivico, da je bil to le siromak Bovha, in če je bil kdo barbar, so bili nemškutarski napadalec. Po predvečerjajni razpravi ni rešena le čast proganjanega Bovhe, ampak tudi dobro ime proganjanega naroda slovenskega. Resnica vendar le sili na dan. Da pa so celjski nemčurji k prejšnjim divjaštvom pridodali še jedno — po razpravi, po 9. uri zvečer, so šli ti junaki pred hišo Bovhe na samoti, kjer so z svojim huroškim kričanjem spravili v največi strah nedolžno ženo in četvero nedolžnih otročičev — temu se ne čudimo, ker to jim je menda že — v naravi.

Tiskovna svoboda v — Avstriji. Zadnja številka celjske »Domovine« je bila zopet zaplenjena — štirinajsti že. Ne bomo se čudili, ako pride v pregovor ta tiskovna svoboda v Avstriji.

»Učiteljsko društvo« v Tolminu bo imelo dne 22. t. m. ob 8. in pol uri zjutraj svoj občni zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. Nagovor in pozdrav predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev pregledovalcev računov. 5. And. Vrtovec poroča o svojem delovanju. 6. Volitev društvenega odbora. 7. Predlogi in nasveti. — Odbor je določil zborovanje na ta dan, da udeležnikom prihrani stroške, ker je ta dan tudi volitev 2 učit. zastopnikov v okr. šolski svet. Ako pojdejo oddaljeni tovariši nekoliko prej od doma, da se bode moglo zborovanje točno začeti, bo vse, z volitvami vred, dovršeno do poludne. Z ozirom na to, da so zimski popoldnevi kratki, bo vsakemu na svobodno voljo, kedaj se bo hotel po kosilu vračati domov. Na obilno udeležbo uljudno vabi odbor.

Hladno prenočilec si je izbral predprošlo noč knjigovez Josip S. iz Trsta. Spal je v vrtu na trgu Lipsia, od koder so ga redarji spravili v ulico Tigor. Menda so se vendar bali za njegovo zdravje.

Najdeno. Sinoči je našel neki redar v ulici Nuova srebrno zapestnico. Ista je shranjena na policijskem ravnateljstvu.

Nesreča na parniku. 13-letni mornarski vajence Fortunat Kazija je padel večeraj popoldne v skladišče nekega parnika ter se težko poškodoval. Rešilna postaja ga je dala spraviti v bolnišnico.

Dražbe premičnih. V ponedeljek, dne 20. novembra ob 10. uri popoldne se bodo vsled naredbé tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnih: v ul. S. Giacomo št. 1, hišna oprava in ure; v Barkovljah št. 211, vozovi, konji in les; Salita di Gretta št. 6, bela moka; v ulici Alighieri 4, hišna oprava; v ulici Poste vecelie št. 20, električne baterije in zvončki; v ulici Maiolica št. 11, hišna oprava.

Iz-pred naših sodišč. Včeraj so bili obsojeni 20-letni Anton U. iz Kobarida zaradi javnega nasilstva v 6 mesecev težke ječe; 38-letni agent Karol P. zaradi goljufije (§ 197. kaz. zak.) na 8 mesecev težke ječe; 42-letni Anton C. iz Palmanove zaradi težke telesne poškodbe v 3 mesece težke ječe.

O zadnji seji mestnega sveta prinesemo poročilo v ponedeljek, ker nam je danes nedostajalo prostora.

Opozarjamo vse cenj. trgovce, gospodinjé, kuharice itd. na današnji oglas »Prve kransko-tovarne testenin Znidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici«. Ta tovarna je v tej stroki res prva med Slovenci. Poslužujte se vsi pri domači tvrdki, in ne kupujte od nasprotnih nam tovarn. Proč torej s »Pasta di Napoli« itd. in vsakdo naj zahteva le testenine domače tvrdke!:

Upamo, da gg. trgovci v mestu in na deželi bodo kmalu preskrbljeni s tem blagom, ako ga še nimajo.

Brzovjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 18. Cesar je dospel danes semkaj in se je podal v Schönbrunn.

Dunaj 18. Kakor javljajo listi se je zadnji predlog avstrijske kvotne deputacije giasil 34:52, ogerske 34:25, diferena znaša torej 0:27°/₁₀₀.

Dunaj 18. Predsednik v ministerskem svétu, grof Clary, in voditelj ministerstva, pl. Kniazio-lueki, so došli predpoludne iz Budimpešte semkaj. — »Wiener Zeitung« objavlja zakon za podeljevanje državne pomoči bedo trpečim krajem.

Vojna v južni Afriki.

London 18. Reuterjeva pisarna javlja iz Lorenzo Marquez dne 15. t. m.: V boju mej Boerei iz Oranža in Angleži minolega torka so poslednji najprej celo uro streljali iz topov. Potem so Boerei ustrelili iz velikega topa notri v angleško baterijo. Angleži so se umikali. Notri mej njimi se je razletelo nekaj granat. Zgube Angležev niso znane. Od Boereev sta bila dva mrtva, 6 ranjenih. Od konj je bilo 12 ubitih, 6 ranjenih. O polunooči so vsi transvalski Boerei okolo Ladysmitha jeli streljati. Več poslopij je začelo goreti. Naslednjega dne so Angleži zapustili bombardirano mesto in so zasedli grič v zahrbtu, da so ubežali granatam.

London 18. »Times« javlja iz Lorenzo: Marquez: 4000 Boereev so se združili s poveljstvi v Esteourtu, da se postavijo proti angleški koloni, ki prihaja v pomoč. Neki most čez reko Tugela so porušili. Portugaleci napravljajo na meji utrdbe.

Laurenzo Marquez 17. »Johannesburger Standard and Diggers News« javlja dne 15. t. m.: 4000 Boereev je v torek zapustilo griče okolo Ladysmitha, da se pridružijo vojski pri Esteourtu. Namen temu gibanju je, da zaustavijo generala Bullerja, kateri hoče baje prodreti skozi Natal v podporo angleški vojski v Ladysmitu.

Poslano!

Štejem si v dolžnost javno se zahvaliti slavni zavarovalni banki „SLAVIJI“, kakor tudi njenemu zastopniku, gosp. **Henriku Giberti**, Via Canale št. 7. I. nadstr. za točno ugotovitev in poplačilo škode, nastale vsled požarov moji prodajalnici.

Nazarij Grižon l. r.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij

od Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. št. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealth in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Proda se

2301 seženj orane zemlje. Povprašati na upravništvu našega lista.

Razglas.

Vsa posestva, ki so bila last **Antona Turka vulgo Skure na Opčinah** in obstoje iz poslopij in dvorišč na Opčinah, iz zemljišč na Opčinah, v Rojanu, na Kontovelju in v Banah, se skupno, ali pa v posameznih kosih prodajo ali pa tudi dajo v zakup.

Poslopja, dvorišča in nekatera zemljišča imajo jako ugodno lego.

Natančneja pojasnila daje **dr. Matej Pretner, odvetnik v Trstu, Via Cassa di Risparmio št. 7 II. nadstr.**

Št. 709.

Objava.

Občina Šentvid nad Vipavo ne bode pobirala dan sejma, dne 20. novembra 1899, 1900 in 1901 nikake sejmarine, razun za stavljenje šotorov.

Županstvo Šentvid

dne 15. novembra 1896.

D. Zadnik - Trst

Via Nuova št. 28

Trgovina z najboljšim manufakturim blagom. Udobiva se najboljša **Kotonina** bela in rujava za razno možko in žensko perilo. Modereci najnovejšega kroja.

Forštanji v najnovejšem risanju, **Pleti** (šjali) v raznih modernih barvah, Udobivajo se žepniki in raznovrstna drobnarija spadajoča v krojaško stroko.

Ovratniki in ovratnice nove mode.

Izdelujejo se možke obleke po meri.

Ozorec na deželo se pošiljajo zastoj in blago poštnine prosto.

Za mnogobrojen obisk priporoča se udano

D. Zadnik
Trst, Via Nuova št. 28.

Zaloga vina F. PETECH

TRST. - Via delle Pošte št. 10.

Istrska in dalmatinska vina iz najslovečih kleti. Cene brez konkurence, blago pristno in najboljše kakovosti. **Istrsko novo** fino 30, boljše 32. **Dalmatinsko** fino 30, **Opollo novo** fino 32 v vsakej množini v sodčkih in buteljkah od litra naprej franko na dom na katerikoli kraj mesta. **Izven mesta** franko užitinskega davka. Naročbe v zalogi ali s pošto dopisnico.

NOVA DROGERIJA

DRAGOTIN-A JENULL

v TRSTU, Via Geppa vogal Via Carradori 6.

je preskrbljena z vsem v to stroko spadajočim blagom. Priporočam zlasti vse predmete za čiščenje, barvanje in zboljšanje vina. Specialiteta v zdravilih za govejo živino, konje, prešiče itd., razkužilo proti bubonični kugi, razkužljiva mila in razkužljivi prah za oblažiti zrak v vodnikih, straniščah, jamah itd.

Vse po nizkih cenah

Ozira se na svoje 26-letno službovanje v drogerijah v ulici Ghega in Benvenuto ter obljublja točno in pošteno postrežbo se priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi.

Spoštovanjem

Dragotin Jenull.

PRSI PRAH (prah za izvožčke)

(ne kašljaj).
najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, zasilanju, nahodu in drugim kataričnim afekcijam.
Škatljica z navodilom po 30 nvč. Deživa se jedino v **lekarni PRAXMARER, „Pri dveh zamorcih“** obišuska palača, Trst.
Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena „Vzgoja in omika ali izvir sreče“

neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati ter se dobi za predplačilo 1 gl. 80 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštenu povzetju pri **Jožefu Valenčiču na Dunaju, III. Hauptstrasse N. 84, II. St., Th. 38. 3. Stiege.**
Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj.

Engel-ova juha

iz tovarne za konzerve, olupljen grah in zimski ječmen (šestovrstnik) v Leoberdorfu je najboljše in najcenejša hrana. Redilna snov glasom uradne analize 86 1/2 % ter je vsled dobrega ukusa in priproste hitre priprave neprekosljiva. Prospekti in poskušnje na željo brezplačno. Važno za javne zavode in konsumna društva Ugodni pogoji za razprodajalec. Naročnine: **Bureau Wien II/1 Taborstrasse 25.**

Piccolli
dvorni založnik
Nj. svetosti
papeža
Leona XIII.

lekarnar pri angelju v Ljubljani, Dunajska cesta

Železnato vino

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

železnatem vinu,

lekarnarje **Piccolli-ja** v Ljubljani zmira potrdili navedeno močino železa, so najboljše spričevalo ter daje največje poročilo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabo krvne, nerazne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke suhe in bolečalle otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gl.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštnino plačajo p. n. naročniki. III.

Vaše blagorodje!

Pošljite mi s poštanim povzetjem osem polliterskih steklenic železnatega vina, ker se ob novem letu poslan dve steklenici rabita z prav dobrim vspehom.

Jožef Černko, župnik.

Vuhred na Štajarskem, 17. januarja 1899.

V nedeljo dne 15. oktobra sem odpril gostilno

Adria

v ulici Nuova št. 11.

Toči se črno in belo dalmatinsko vino. Kuhinja je preskrbljena z vsem potrebnim. Priporočam se slavnemu občinstvu za dober obisk.

Zajedno priporočam svojo

zalogo vina

v ulici Carintia št. 11, kjer se dobiva vino na drobno in debelo po najnižji ceni.

Filip Ivanišević.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano **izvrstno, bolečine blažeče mazilo** dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gl. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v origin. steklenicah z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelki.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi, Elizabetno ulice 5.

M. AITE.

Trst. Via Nuova, vogal Via S. Lazzaro št. 8. Trst.

Čast mi je javiti sl. občinstvu in cenjenim odjemalcem, da sem prejel bogat izbor raznovstnega blaga za jesen in zimo in sicer: **sukno** za gospe in gospode, **flanelo, perkal** za obleko in bluze v najnovejšem risanju kakor tudi barvan in bel, ter **piket** za perilo; **maje** vseh vrst od volne ali bombaža, odeje (kovtre) s podvleko ali od volne, **preproge, pregrinjala** itd. itd. Imam v zalogi tudi veliki izbor **drobnarij** za krojače, svilje in modistke. Sprejemam naročila za **izgotavljanje oblek za gospe**, katere izvršim po meri z največjo tančnostjo in natančnostjo po cenah brez konkurence.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpore cenj. odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najljubneje

M. AITE.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom,

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%.

Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadržnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjico po 6 %, na zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure se: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Prva kranjska tovarna testenin

Žnidersič & Valenčič

v Ilir. Bistrici

priporoča svoje priznane **izborne testenine**, kot **makarone, fideline** in **različne vloge za juho** v različnih kakovostih.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v teku enega meseca, kar jih izdelujeva.

Spoštovane gospodinje, sezite po teh pristno domačih testeninah, katere pri nas sedaj še oni se slastjo zavživajo, ki dosedaj niso hoteli vedeti o njih, kajti najine testenine so bolj okusne, tečne in redilne kakor vsake druge in gotova sva, da se morajo vsakemu priljubiti, kdor jih le pokusi.

Dobè se v vseh prodajalnicah jestvin ali povsem zanesljive so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.

Glasbena šola.

Podpisani učitelj glasbe odprl je v ulici Cologna št. 2. I. nadstropje (za javnim vratom) šolo za poučevanje sledečih predmetov: **teorija, glasovir, petje, vse tamburaške instrumente, mandolin, vijola, čelo in violon** (contrabas)

Natančneja pojasnila daje podpisani vsaki dan od 11. do 12. ure predp. v zgoraj imenovanih prostorih. Pisma istojta. — Za vspešni in točni poduk jamčim. — Priporočuje se za obilno udeležbo beležim udani

Hrabroslav Vogrič